

DOJENJE V MARIBORU

Danica Žiberna

UDK/UDC 613.953.1

BREAST-FEEDING IN MARIBOR

DESKRIPTORJI: dojenje; Maribor

DESCRIPTORS: breast feeding; Maribor

IZVLEČEK – Avtorica v svojem prispevku opisuje svoj lastni praktični model spremljanja in ugotavljanja dojenja mater v Mariboru. Obdelanih je bilo 1087 otrok rojenih v letu 1988 v Mariboru, kar je 55,8 odstotka vseh rojenih otrok v tem letu. Dobljene rezultate avtorica primerja z rezultati, dobljenimi pri enaki anketi v letu 1979.

ABSTRACT – The article describes the author's model of the follow-up and assessment of breast-feeding in Maribor. The data on 1087 children, born in 1988 in Maribor, have been processed (i. e. 55.8% of all children). The arrived at results are then compared with the results of the similar inquiry, carried out in 1979.

Pred leti smo v Mariboru zbirali podatke o dojenju naših otrok. Rezultati, ki smo jih dobili po obdelavi teh podatkov, so pokazali, da se našim dojenčkom godi vedno slabše. Vedno manj mater je svoje otroke dojilo, pa še te, ki so dojile, so dojile zelo kratek čas.

Zaradi prikazane neugodne situacije smo si zdravstveni delavci na vseh ravneh zastavili nalogo, da z energično in kontinuirano zdravstveno prosveto in vzgojo prepričamo naše matere, da je dojenje edini naravni način hranjenja njihovih dojenčkov.

Akcija je bila zastavljena zelo široko. Naše ženske so bile seznanjene s prednostmi dojenja že v materinski šoli, o dojenju so jim govorile patronažne medicinske sestre in babice na terenu, pa tudi medicinske sestre v porodnišnici, ki so jim tudi pomagale pri prvih poskusih dojenja. Posebno pozornost smo propagiranju dojenja posvetili v posvetovalnicah za otroke in v dispanzerjih, kjer je pravilna prehrana otrok, zlasti dojenčkov, sestavni del vsake zdravstvene storitve.

Letos smo iz posvetovalničnih kartotek ponovno zbrali podatke o pogostnosti dojenja po enakih kriterijih kot pred desetimi leti, in sicer:

- pogostnost dojenja glede na zaporedno število otroka,
- pogostnost dojenja glede na starost matere,
- pogostnost dojenja glede na poklic matere.

Obdelali smo podatke o 1087 otrocih, rojenih v letu 1988 v Mariboru, kar je 55,8% vseh otrok, rojenih v Mariboru v tem letu.

Dobljene podatke smo primerjali s podatki o otrocih, rojenih v letu 1979.

Iz tabele je razvidno, da skoraj 30% otrok, rojenih leta 1979, sploh ni bilo dojenih in da je bilo zelo malo otrok dojenih dlje kot 6 mesecev. V letu 1988 pa vidimo, da je otrok, ki niso bili dojeni, le še 12,51% in da je tistih, ki so dojeni dlje kot 6 mesecev, že 19,60%. Če podatke primerjamo, lahko torej vidimo, da je bistveno upadlo število mater, ki sploh ne dojijo, zelo pa se je zvišalo število mater, ki dojijo dlje kot 6 mesecev.

Tabela 1. Distribucija mater glede na dobo dojenja za leto 1979

	Abs.	%
sploh ne	517	29,19
0–0,9 meseca	326	18,41
1–2,9 meseca	552	31,17
3–5,9 meseca	288	16,26
6 in več mesecev	88	4,97
Skupaj	1771	100,00

Distribucija mater glede na dobo dojenja za leto 1988

	Abs.	%
sploh ne	136	12,51
0–0,9 meseca	160	14,71
1–2,9 meseca	365	33,58
3–5,9 meseca	213	19,60
6 in več mesecev	213	19,60
Skupaj	1087	100,00

Tabela 2. Distribucija rojenih otrok po zaporednem številu za leto 1979

	Število	Strukturni indeks
1. otrok	935	52,80
2. otrok	716	40,43
3. otrok	102	5,76
4. otrok	13	0,73
5. otrok	5	0,28
Skupaj	1771	100,00

Distribucija rojenih otrok po zaporednem številu za leto 1988

	Število	Strukturni indeks	
1. otrok	935	605	55,65
2. otrok	716	406	37,35
3. otrok	102	48	4,42
4. otrok	13	23	2,12
5. otrok	5	5	0,46
Skupaj	1087	100,00	

Distribucija otrok se od leta 1979 v primerjavi z letom 1988 ni bistveno spremenila. V Mariboru prevladujejo družine z enim oziroma dvema otrokoma. Leta 1979 je bilo 52,80% prvorojenih otrok in 40,43% drugorojenih. V letu 1988 pa imamo že nekoliko več prvorojenih – 55,65% in nekoliko manj drugorojenih kot leta 1979, in sicer 37,35%.

Tabela 3: Distribucija mater glede na dobo dojenja in zaporedno število otroka za leto 1979

Vrstno št. otrok	Sploh ne		0–0,9 mes.		1–2,9 mes.		3–5,9 mes.		6 in več mes.		Skupno	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1. otrok	276	29,52	182	19,46	302	32,30	134	14,33	41	4,39	935	100
2. otrok	206	28,78	123	17,18	226	31,56	126	17,60	35	4,89	716	100
3. otrok	26	25,49	17	16,67	21	20,59	27	26,47	11	10,78	102	100
4. otrok	7	53,84	3	23,08	3	23,08	–	–	–	–	13	100
5. otrok in več	2	40,00	1	20,00	–	–	1	20,00	1	20,00	5	100
Skupaj	517	29,19	326	18,41	552	31,17	288	16,26	88	4,97	1771	100

Na tabeli si oglejmo dobo dojenja glede na zaporedno število otroka za leto 1979. Vidimo lahko, da zaporedno število otroka bistveno ne vpliva na pogostnost dojenja, če pogledamo podatke za prvega oziroma drugega otroka. Manjše razlike nastanejo pri tretjem otroku; kot vidimo, 26,47% mater doji od 3–5,9 meseca in 10,78% mater nad 6 mesecev. Isto velja za 5. otroka, kjer 40% mater doji nad 3 mesece. Ta odstotek je pri prvih in drugih otrocih nižji.

Tabela 4. Distribucija mater glede na dobo dojenja in zaporedno število otroka za leto 1988

Vrstno št. otrok	Sploh ne		0–0,9 mes.		1–2,9 mes.		3–5,9 mes.		6 in več mes.		Skupno	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1. otrok	87	14,38	85	14,05	209	34,55	122	20,16	102	16,86	605	100
2. otrok	44	10,84	60	14,78	131	32,27	74	18,22	97	23,89	406	100
3. otrok	3	6,25	11	22,92	16	33,33	8	16,67	10	20,83	48	100
4. otrok	1	4,35	4	17,39	9	39,13	6	26,09	3	13,04	23	100
5. otrok in več	1	20,00	–	–	–	–	3	60,00	1	20,00	5	100
Skupaj	136	12,51	160	14,71	365	33,58	213	19,60	213	19,60	1087	100

Tudi distribucija z ozirom na dobo dojenja in zaporedno število otroka za leto 1988 ne kaže bistvenih razlik pri dojenju glede na zaporedno število otroka, le pri materah s 5 in več otroki, kar pokaže podatek, da 60% teh mater doji od 3–5,9 mesecev in 20% nad 6 mesecev.

Tabela 5. Distribucija rojenih otrok po starosti matere za leto 1979

	Število	Strukturni indeks
do 19 let	165	9,32
20–24,9 let	721	40,71
25–29,9 let	554	31,28
30–39,9 let	316	17,84
40 in več let	15	0,85
Skupaj	1771	100,00

Distribucija rojenih otrok po starosti matere za leto 1988

	Število	Strukturni indeks
do 19 let	70	6,44
20–24,9 let	421	38,73
25–29,9 let	373	34,31
30–39,9 let	215	19,78
40 in več let	8	0,74
Skupaj	1087	100,00

Vidimo, da se tudi distribucija mater po starosti ob porodu leta 1988 ni bistveno spremenila v primerjavi z letom 1979. Nekoliko manjši je odstotek mater, starih manj kot 19 let. Leta 1979 je bilo 9,32% mater mlajših od 19 let, leta 1988 pa 6,44%.

Tabela 6. Distribucija mater glede na dobo dojenja in starost matere za leto 1979

	Sploh ne		0–0,9 mes.		1–2,9 mes.		3–5,9 mes.		6 in več mes.		Skupno	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
do 19 let	66	40,00	33	20,00	51	30,91	9	5,45	6	3,64	165	100
20–24,9 let	195	27,05	163	22,61	242	39,56	100	13,87	21	2,91	721	100
25–29,9 let	158	28,52	84	15,16	175	31,59	105	18,95	32	5,78	554	100
30–39,9 let	95	30,06	44	13,93	79	25,00	70	22,15	28	8,86	316	100
40 in več let	3	20,00	2	13,33	5	33,33	4	26,67	1	6,67	15	100
Skupaj	517	29,19	326	18,41	522	31,17	288	16,25	88	4,97	1771	100

Pri pogostnosti dojenja z ozirom na starost mater opazamo, da so mlajše matere dojile krajši čas kot starejše, kar nam kaže podatek, da so dojile matere mlajše od 19 let 3–5,9 meseca le v 5,54%, matere do 25 let le v 13,87%, matere od 30–40 let in več pa že nad 20%.

Tabela 7. Distribucija mater glede na dobo dojenja in starost matere za leto 1988

	Sploh ne		0–0,9 mes.		1–2,9 mes.		3–5,9 mes.		6 in več mes.		Skupno	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
do 19 let	17	24,29	18	25,71	20	28,57	9	12,86	6	8,57	70	100
20–24,9 let	50	11,88	65	15,44	152	36,10	83	19,72	71	16,86	421	100
25–29,9 let	42	11,26	41	10,99	133	35,66	76	20,38	81	21,71	373	100
30–39,9 let	25	11,63	35	16,28	59	27,44	42	19,53	54	25,12	215	100
40 in več let	2	25,00	1	12,50	1	12,50	3	37,50	1	12,50	8	100
Skupaj	136	12,51	160	14,71	365	33,58	213	19,60	213	19,60	1087	100

Kot vidimo iz tabele, smo tudi v letu 1988 prišli do podobnih podatkov. Če pogledamo dojenje otrok od 3–5,9 meseca, vidimo, da so matere, mlajše od 19 let, dojile svoje otroke le v 12,86%, matere v starosti od 20–24,9 let v 19,72%, tiste stare od 25–30 let v 20,38%, matere v starosti od 30–39,9 let v 19,53%, matere stare 40 let in več pa celo v 37,5%.

Tabela 8. Distribucija rojenih otrok po poklicu matere za leto 1979

	Število	Strukturni indeks
ročne delavke	875	49,40
administrativne delavke	556	31,39
akademsko izobražene	239	13,50
kmetijske delavke	7	0,40
gospodinje	94	5,31
Skupaj	1771	100,00

Distribucija rojenih otrok po poklicu matere za leto 1988

	Število	Strukturni indeks
ročne delavke	353	32,47
administrativne delavke	466	42,87
akademsko izobražene	218	20,06
kmetijske delavke	—	—
gospodinje	50	4,60
Skupaj	1087	100,00

Distribucija rojenih otrok glede na poklic matere se po strukturi razlikuje v primerjavi s tisto iz leta 1979. V letu 1979 je bilo ročnih delavk 49,40%, v letu 1988 pa le 32,47%. Administrativnih delavk je bilo v letu 1979 31,39%, v letu 1988 pa 42,87%. Akademsko izobraženih mater je bilo leta 1979 13,50%, v letu 1988 pa 20,06%.

Za kmetijske delavke v letu 1988 sploh nimamo podatkov.

Do teh razlik je prišlo zato, ker smo za leto 1988 obdelali podatke le iz mestnih posvetovalnic za otroke.

Tabela 9. Distribucija mater glede na dobo dojenja po poklicu matere za leto 1979

	Sploh ne		0–0,9 mes.		1–2,9 mes.		3–5,9 mes.		6 in več mes.		Skupno	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ročne del.	286	32,68	188	21,49	264	30,17	109	12,46	28	3,20	875	100
admin. del.	161	28,96	88	15,82	179	32,19	102	18,35	26	4,68	556	100
akad. izobr.	46	19,25	35	16,64	83	34,73	56	23,43	19	7,95	238	100
kmet. del.	—	—	1	14,27	4	57,15	2	28,58	—	—	7	100
gospodinje	24	25,54	14	14,89	22	23,40	19	20,21	15	15,96	94	100
Skupaj	517	29,19	326	18,41	552	31,17	288	16,26	88	4,97	1771	100

Iz zbranih podatkov za leto 1979 na tabeli vidimo, da so ročne delavke dojile slabše od administrativnih in mater z akademsko izobrazbo, kar kaže podatek o otrocih, dojenih od 3–5,9 meseca. Od ročnih delavk je dojilo le 12,46%, administrativnih delavk že 18,35%, matere z akademsko izobrazbo pa so dojile v 23,43%.

Tabela 10. Distribucija mater glede na dobo dojenja po poklicu matere za leto 1988

	Sploh ne		0–0,9 mes.		1–2,9 mes.		3–5,9 mes.		6 in več mes.		Skupno	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ročne del.	48	13,60	65	18,41	127	35,98	60	17,00	53	15,01	353	100
admin. del.	62	13,30	73	15,67	161	34,55	88	18,88	82	17,60	466	100
akad. izobr.	18	8,26	14	6,42	62	28,44	52	23,85	72	33,03	218	100
kmet. del.	–	–	–	–	–	–	–	–	6	–	–	–
gospodinje	8	16,00	8	16,00	15	30,00	13	26,00		12,00	50	100
Skupaj	136	12,51	160	14,71	365	33,58	213	19,60	213	19,60	1087	00

Iz podatkov za leto 1988 pa vidimo, da je razmerje med ročnimi in administrativnimi delavkami skoraj izenačeno. Pri dojenju nad 6 mesecev vidimo, da dojijo ročne delavke v 15,01%, administrativne pa v 17,60%.

Občutno se je povečala pogostnost dojenja pri akademsko izobraženih materah, saj jih je dojilo kar 33,03%.

Iz vseh navedenih podatkov lahko sklepamo, da se je stanje na področju dojenja naših otrok bistveno spremenilo, in to v dobro otrok.

Manj je mater, ki svojih otrok sploh ne dojijo, vse več pa je tudi tistih, ki dojijo 3 mesece in dlje.

Prizadevanja vseh zdravstvenih delavcev so torej obrodila prve sadove. S tem pa še zdaleč ne smemo biti zadovoljni. Ti rezultati naj nam bodo spodbuda za še intenzivnejše izvajanje zdravstvene prosvete in vzgoje na vseh ravneh.

Vsako leto izgine 800 milijonov arov deviškega deževnega gozda. Gozdovi delujejo kot velikanski filtri za ogljikov monoksid,, se pravi, da prečistijo velik del onesnaženega zraka na svetu.